

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6
จังหวัดฉะเชิงเทรา

ADMINISTRATORS' STRATEGIC LEADERSHIP AFFECTING TEACHERS'
PERFORMANCE UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 6,
CHACHOENGSAO PROVINCE

วริษา ฮวดศรี* กัญกร เอี่ยมพญา* นิวัตต์ น้อยมณี*

Warisa Huodsi* Kanporn Aiemphaya* Niwat Noymanee*

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์*

Master of Education (Educational Administration) Rajabhat Rajanagabdra University*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา และ 4) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 310 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา พบว่า ตัวพยากรณ์ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ร้อยละ 61.80 เขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบมาตรฐาน คือ $Z'Y = 0.261 (X_3) + 0.352 (X_4) + 0.246 (X_2)$

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, การปฏิบัติงานของครู.

Abstract

Aims of research were to 1) study administrators' strategic leadership 2) study teachers' performance 3) study relationship of administrators' strategic leadership with teachers' performance and 4) investigate factors of administrators' strategic leadership affecting teachers' performance. Samples of research consisted of 310 teachers of schools under the office of Secondary Education - Area 6 chachoengsao province. The research instrument was a questionnaire developed by the researcher. The data were analyze with Frequency, percentage, mean,

standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient, and multiple regression analysis. The research results were as follows: 1) Administrators' strategic leadership, as a whole, was at a high level, ranking by the mean scores from high to low; high level of promoting organization culture, building inspiration, implementing strategic and setting strategic direction 2) Teachers' performance, as a whole, was at a high level, ranking by the mean scores from high to low; role of the teachers, learning management and building of relations with parent and community. 3) Relationship of administrators' strategic leadership with teachers' performance, as a whole, was positive correlation at a high level at .01 level of statistical significance. 4) Administrators' strategic leadership affecting school administration; implementing strategic, building inspiration and promoting organization culture could mutually predicted the teachers' performance under the supervision of the Office of Secondary Education - Area 6, chachoengsao province at the level of 61.80 percent. Standard score regression equation was $Z'y = 0.261 (X_3) + 0.352 (X_4) + 0.246 (X_2)$

Keywords: Administration' strategic leadership, Teacher performance

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 65 กำหนดให้รัฐจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเป็นเป้าหมายระยะยาวในการพัฒนาประเทศ ประกอบกับมาตรา 257 และ 259 กำหนดให้มีการปฏิรูปประเทศเพื่อวางรากฐานการพัฒนาไปสู่ประเทศที่มีความสามัคคีปรองดอง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนา ด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ ประชาชนในสังคมมีโอกาสเท่าเทียมกันและมีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ซึ่งด้านการศึกษาเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องมีการปฏิรูป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561 หน้า 11) จากบทบัญญัติดังกล่าวมาข้างต้น แนวทางการจัดการศึกษาจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ซึ่งผู้ที่ต้องพัฒนาตนเองและเปลี่ยนแปลงแนวทางการปฏิบัติงานได้แก่ครู ในฐานะผู้ปฏิบัติการสอน และผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำของสถานศึกษา

ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอน การบริหารในชั้นเรียนเป็นหน้าที่หลักของครู ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและ แหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ จัดการ

เรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557, หน้า 9-10) เพื่อให้การปฏิบัติงานของครูมีคุณภาพ ได้กำหนดให้มืองค์กรวิชาชีพครูผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษามีฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพในกำกับของกระทรวงมีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพค้ากับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพรวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครูผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาให้ครูผู้บริหารสถานศึกษาผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาอื่นทั้งของรัฐและเอกชนต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2556, หน้า 18) และปัจจุบันใช้ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2562 (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา,ออนไลน์, 2562)

ภาวะผู้นำกลยุทธ์มีความสำคัญมากต่อความสำเร็จของกิจการขององค์กร ช่วยให้ผู้บริหารสามารถมองเห็นภาพรวมและขอบเขตได้กว้างขวางและชัดเจนเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพราะการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์จะมีความลึกซึ้งในการวิเคราะห์ปัญหาในระดับที่มีนัยสำคัญต่ออนาคตขององค์กรซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าภาวะผู้นำกลยุทธ์จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการกำหนดและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในองค์กรตามทิศทางที่ชัดเจนและเป็นเครื่องนำทางที่เป็นรูปธรรมสำหรับสมาชิก โดยช่วยให้สมาชิกเข้าใจในวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์และทิศทางที่แน่นอนขององค์กร ไม่ก่อให้เกิดความสับสนหรือความขัดแย้งในการทำงาน ทำให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อองค์กรในการสร้างความเข้าใจระหว่างการทำงานและบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น บุคลากร ชุมชน กลุ่มผลประโยชน์ และหน่วยงานราชการที่สามารถติดตามตรวจสอบการดำเนินงานและความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินงานและใช้ทรัพยากรในการแข่งขันอย่างมีประสิทธิภาพ และได้ผลสำเร็จดีกว่าการบริหารงานตามปกติ เนื่องจากการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์จะมีการศึกษา วิเคราะห์ และจัดระบบความสัมพันธ์เชิง กลยุทธ์ขององค์กรอย่างรัดกุมและชัดเจน ทำให้การดำเนินงานและการจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ สามารถวางแผนการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม มีเทคนิคหรือกลยุทธ์การดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจและดูแลผู้รับบริการอย่างใกล้ชิด (นนทกร อัจฉริยะ และ มาริสา ไกรฤกษ์, 2554, หน้า 112-118) ดังนั้น ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำต้องมีการโน้มน้าวใจบุคคลให้ปฏิบัติงานและช่วยให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (ณิรดา เวชญาลักษณ์, 2560, หน้า 169)

สาเหตุหนึ่งจากปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของครูที่สอดคล้องกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 6 จากการสอบถามความคิดเห็นของ นาง กัญฉณา พุ่มมาลา ผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ซึ่งปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาโดยตรง ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ว่ามีความสำคัญต่อการบริหารงานในสถานศึกษา ทั้งความรู้ความเข้าใจ บุคลิกภาพและประสบการณ์ด้านการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะมีผลต่อภาวะผู้นำด้วยเช่นกัน ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีประสบการณ์ในการบริหารงานภายในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 มีการพัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าร่วมการอบรมและพัฒนาตนเอง เพื่อในการบริหารงานในสถานศึกษาให้ทันต่อยุคการเปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอตลอดมา ซึ่งภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารงานของสถานศึกษา เพราะหากผู้บริหารสถานศึกษา

ไม่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จะเกิดความไม่คล่องตัว ไม่เข้าใจในดำเนินการ การปฏิบัติงานทำให้สถานศึกษาไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายสูงสุด (กัณจะณา พุ่มมาลา, สัมภาษณ์, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาแห่งหนึ่งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ โดยเริ่มจากการเป็นผู้บริหารที่ดี มีการมองวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีการวางแผนการกำหนดทิศทางการกลยุทธ์ และนำกลยุทธ์ไปใช้ในสถานศึกษา สามารถจูงใจให้ครูทำงานเป็นทีม เกิดความสามัคคีในองค์กร นอกจากนี้ผู้บริหารต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อยุคสมัยอยู่ตลอดเวลา คุณสมบัติเหล่านี้จะสามารถส่งผลให้เกิดการบริหารงานภายในสถานศึกษาที่ดีและทำให้สถานศึกษาจัดการศึกษาประสบความสำเร็จได้ (ภูวเดช นิธิธานนท์, สัมภาษณ์, 2563)

จากสภาพปัญหา ความสำคัญดังที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ซึ่งจะสามารถช่วยพัฒนาองค์กรหรือสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ นั่นคือ การจัดการศึกษาและการบริหารงานภายในสถานศึกษาที่ดีนั่นเอง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนและกำหนดนโยบายการบริหารจัดการ ด้านต่างๆ ของการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพมาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ด้านส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากร ได้แก่ ครูในสถานศึกษารัฐบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1,544 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 310 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 จำแนกประชากรแยกตามรายอำเภอ 11 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอบางปะกง อำเภอบ้านโพธิ์ อำเภอบางคล้า อำเภอพนมสารคาม อำเภอราชสาส์น อำเภอสนามชัยเขต อำเภอแปลงยาว อำเภอท่าตะเกียบ และอำเภอคลองเขื่อน

ขั้นที่ 2 กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายอำเภอ โดยใช้การเทียบบัญญัติไตรยางศ์

ขั้นที่ 3 สุ่มตัวอย่างโรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) ตามสัดส่วนจำแนกตามอำเภอ

ขั้นที่ 4 จากตัวอย่างโรงเรียนในแต่ละอำเภอสุ่มกลุ่มตัวอย่างครู โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย ด้วยวิธีการจับฉลาก

2. การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นแบบสอบถามแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่งหน้าที่

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามด้วยตนเอง ประกอบด้วย 4 ด้าน 1) การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) สนับสนุนวัฒนธรรมองค์กร 4) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยอาศัยแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert's five rating scale) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามด้วยตนเอง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยอาศัยแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert's five rating scale) มี 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถาม จำนวน 310 ฉบับ พร้อมหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากครูโรงเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยนำส่งและรับคืนจากสถานศึกษาแต่ละแห่ง ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมา 310 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะได้ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามและประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2) วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดย $\bar{x}$ หาค่าเฉลี่ย () และค่าเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (S.D.) โดยให้คะแนนตามแนวทางการประเมินความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามแบบของ ลิเคิร์ท เบสท์ และคาน (Best & Kahn, 1993, p. 247) 3) การแปลความหมายคะแนนของระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับใด ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดเกณฑ์โดยอาศัยแนวทางหรือแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว (2545, หน้า 22-25) ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร/การปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับ

มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร/การปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร/การปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร/การปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับน้อยที่สุด

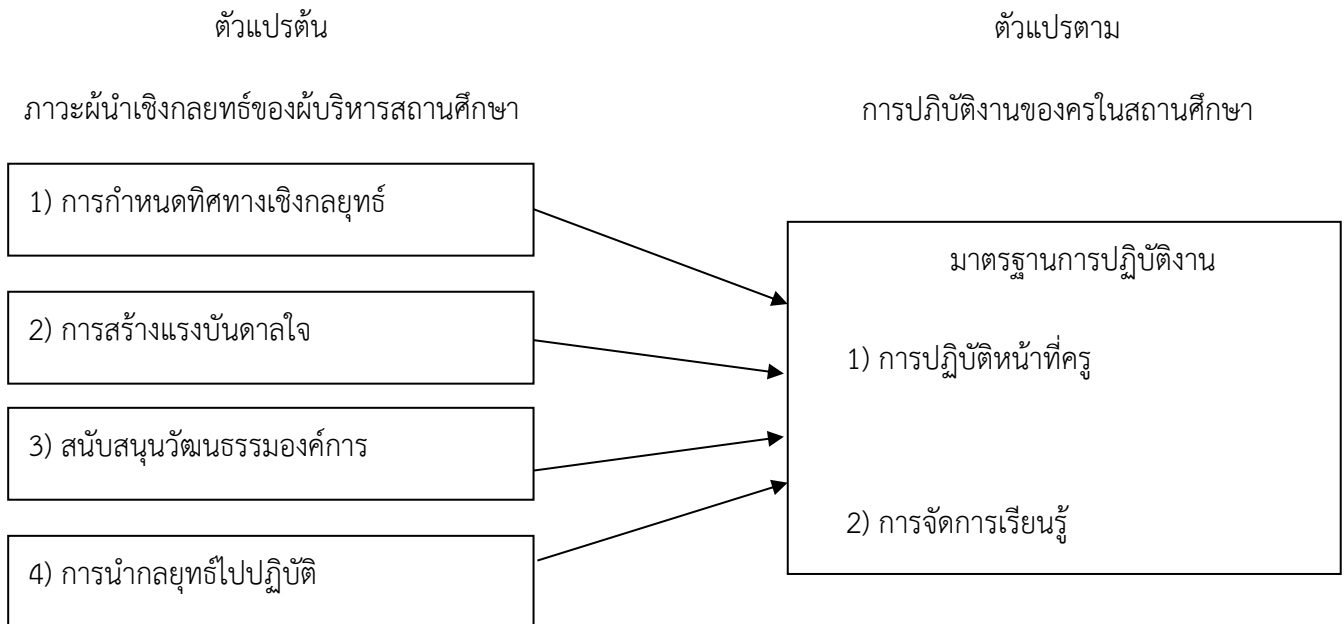
ตัวแปรการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน 1) การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) สนับสนุนวัฒนธรรมองค์กร 4) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ

ตัวแปรตาม ได้แก่ การปฏิบัติงานของครู ประกอบด้วย 3 ด้าน 1) การปฏิบัติหน้าที่ครู 2) การจัดการเรียนรู้ 3) ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

กรอบแนวคิด

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษา ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา โดย ตัวแปรต้น ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ (1) การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ (2) การสร้างแรงบันดาลใจ (3) สนับสนุนวัฒนธรรมองค์กร (4) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และตัวแปรตาม ได้แก่ การปฏิบัติงานของครู ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2562 (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, ออนไลน์, 2562) ประกอบด้วย (1) การปฏิบัติหน้าที่ครู (2) การจัดการเรียนรู้ (3) ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน โดยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทราแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การกำหนดทิศทางกลยุทธ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การสนับสนุนวัฒนธรรมองค์การ และการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ อันดับ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. การกำหนดทิศทางกลยุทธ์	4.36	0.58	มาก	4
2. การสร้างแรงบันดาลใจ	4.43	0.52	มาก	2
3. การสนับสนุนวัฒนธรรมองค์การ	4.47	0.46	มาก	1
4. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	4.41	0.55	มาก	3
เฉลี่ยรวม	4.41	0.49	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.41, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสนับสนุนวัฒนธรรมองค์การ ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.46) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ

ใจ ($\bar{X}=4.43$, S.D. =4.43) ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ($\bar{X}=4.41$, S.D. =0.55) และการกำหนดทิศทางการกลยุทธ์ ($\bar{X}=4.36$, S.D. =0.58) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองกับชุมชน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ อันดับ การปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา รายด้านและโดยรวม

การปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. การปฏิบัติหน้าที่ครู	4.57	0.43	มากที่สุด	1
2. การจัดการเรียนรู้	4.52	0.43	มากที่สุด	2
3. การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองกับชุมชน	4.51	0.46	มากที่สุด	3
เฉลี่ยรวม	4.53	0.40	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า การปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.53$, S.D. =0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู ($\bar{X}=4.57$, S.D. =0.43) ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.52$, S.D. =0.43) และด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองกับชุมชน ($\bar{X}=4.51$, S.D. =0.46) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา วิเคราะห์โดยหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient)

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X
X_1	1				
X_2	0.771**	1			
X_3	0.832**	0.814**	1		
X_4	0.755**	0.682**	0.783**	1	
Y	0.697**	0.698**	0.736**	0.723**	0.783**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมมีความสัมพันธ์ในทางบวกอยู่ในระดับมาก ($(r_{xy}) = 0.783$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา รายงาน พบว่า ด้านการสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์สูงสุด ($r_{x3y} = 0.736$) รองลงมา คือ ด้านการนำกลยุทธ์ไปใช้ ($r_{x4y} = 0.723$) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($r_{x2y} = 0.698$) และด้านการกำหนดทิศทางกลยุทธ์ ($r_{x1y} = 0.697$)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) แบบ stepwise

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา

Model	SS	df	MS	F	p
Regression	30.459	3	10.153	164.830**	.000
Residual	18.848	306	0.062		
Total	49.307	309			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าความแปรปรวนของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ดังแสดงผลในตาราง 5

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ใช้พยากรณ์การปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตัวแปร	B	SE(b)	Beta	t	p
ค่าคงที่ (constant)	1.559	0.139		11.193**	0.000
ด้านสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กร(X_3)	0.227	0.063	0.261	3.619**	0.000
ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (X_4)	0.255	0.042	0.352	6.147**	0.000
ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2)	0.188	0.047	0.246	4.007**	0.000
ค่าคงที่ (a) = 1.559					
R = 0.786, $R^2 = 0.618$, Adjust $R^2 = 0.614$, SE(est.) = 0.24819, F = 164.830					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กร (X_3) ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (X_4) และ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R) เท่ากับ 0.786 ค่ากำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R^2) เท่ากับ 0.618 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรทั้ง 3 ตัว สามารถทำนายภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ร้อยละ 61.80 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์(X_1) ไม่สามารถรวมพยากรณ์การปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 3 ด้าน มีค่าตัวพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (b) เท่ากับ 0.227, . 0.255, และ 0.188 ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การพยากรณ์ ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (b) เท่ากับ 0.261, 0.352, และ 0.246 ตามลำดับ และมีค่าคงที่สมการพยากรณ์ ในรูปแบบคะแนนดิบ (a) เท่ากับ 1.559 โดยเขียนเป็นเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$Y' = a + bx$$

$$Y = 1.559 + 0.227 (X_3) + 0.255 (X_4) + 0.188 (X_2)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z'Y = 0.261 (X_3) + 0.352 (X_4) + 0.246 (X_2)$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายดังนี้

1. จากการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลจันทร์ จันทนพ (2559, หน้า 58) ที่ได้ศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิตดา วรกานต์ทิวิธ (2555, หน้า 112) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนอาชีวเอกชน กรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนอาชีวเอกชน กรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวุฒิ การพบ (2553, หน้า 119) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัด ภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดภาคใต้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสามารถกำหนดทิศทางขององค์การ และสามารถนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีคุณภาพ ตลอดจนมีการส่งเสริมสนับสนุน ต่อบุคลากรให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในสังคมให้องค์การเกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทำงานของตนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นผลมาจากการปฏิรูปการศึกษา สภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ที่มีการแข่งขัน ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องอาศัยความเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง จึงจะสามารถสร้างความมั่นใจ ความมั่นคงให้กับคนในสถานศึกษาและก่อให้เกิดการยอมรับในการทำงาน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบทบาทในการปฏิบัติงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ หรือทำงานให้ได้ผลมากกว่าความคาดหวังที่กำหนดไว้ (นิตย์ สัมมาพันธ์, 2549 หน้า 10) นอกจากนี้ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ จอห์นสัน และโซลส์

(Johson & Schole, 2003, p. 153) ได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนา พบว่า ผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นผู้ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวในการพัฒนากลยุทธ์และเป็นผู้ที่มองเห็นการเปลี่ยนแปลงโดยอาศัยข้อมูลในการออกแบบองค์กรผ่านกลยุทธ์ในการวิเคราะห์และการวางแผนกลยุทธ์ นอกจากนี้แล้วจะเห็นได้ว่ากลยุทธ์ที่จัดทำมานั้นเป็นรูปแบบที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์ส่วนบุคคล และการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กรเป็นผลกระทบมาจากความเป็นมาขององค์กรและวัฒนธรรมขององค์กรในอดีต ดังนั้น บทบาทด้านความคิดที่เพิ่มเติมอย่างเด่นชัดของผู้นำเชิงกลยุทธ์คือ การมีวิสัยทัศน์ การกิจ และจุดประสงค์ที่ชัดเจน อันนำไปสู่การกำหนดส่วนอื่นๆ ในองค์กรที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติ ได้จริง เพราะความมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวนี้ไปสู่ความสำเร็จของกลยุทธ์องค์กร จากแนวคิดที่กล่าวมาทั้งหมดคือสาเหตุที่ทำให้เกิดภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นเหตุให้ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา ต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เพื่อสร้างความเชื่อถือและกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับปฏิบัติงานตามนโยบายให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. จากการศึกษาระดับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยพระมหาณัฐพล ดอนตะโก (2551, หน้า 79-8) ได้ศึกษาคุณธรรมของผู้บริหารกับการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและแต่ละด้านอยู่ในระดับมากการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และคุณธรรมของผู้บริหารกับการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครู มีความสัมพันธ์กันทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน สอดคล้องกับ พินิจ แสงวัน (2555, หน้า 106-107) ได้ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก มีความสัมพันธ์กันสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการปฏิบัติงานของครูเป็นตัวชี้วัดอย่างหนึ่งของความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนของครู การปฏิบัติงานของครูจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บราวน์ และมาตาแทนเก (Brown & Macatangay, 2002, pp. 1) ศึกษาเรื่องการพัฒนาวิชาชีพครูโดยเน้นการแสวงหาความรู้ของครู ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่จะส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพครู โดยศึกษาจากครู 3 คน ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาวิชาชีพของสมาคมตะวันตกเฉียงเหนือเพื่อการศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียนในเมือง ผลการศึกษาพบว่า รายงานของครูผู้เข้าร่วมโครงการแสดงให้เห็นผลกระทบในทางบวกว่า การแสวงหาความรู้ของครูควรจัดทำทั้งในระดับของปัจเจกบุคคลและในระดับของโรงเรียน และโดยอาศัยวัฒนธรรมแห่งการแสวงหาความรู้ของครู ผลที่ตามมาคือ โรงเรียนสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ควรวางแผนและประเมินเพื่อการพัฒนาและการสร้างประสิทธิภาพของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

3. ผลการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์ในทางบวกอยู่ในระดับมาก ($r_{xy} = 0.783$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กร มีความสัมพันธ์สูงสุด ($r_{x3y} = 0.736$) รองลงมา คือ ด้านการนำกลยุทธ์ไปใช้ ($r_{x4y} = 0.723$)

ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($r_{x2y} = 0.698$) และด้านการกำหนดทิศทางการยุทธ์ ($r_{x1y} = 0.697$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันวิสาข์ ทองดิง (2555, หน้า 119) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของ โรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 อยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ งานวิจัย เพ็ญประภา สาริภา (2556, หน้า 89) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหาร สถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทราในด้านการสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กร ด้านการนำกลยุทธ์ไปใช้ และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีความผันแปรไปในทิศทางเดียวกันต่อการปฏิบัติงานของครู กล่าวคือถ้าผู้บริหารมีภาวะผู้นำ ด้านการสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กร ด้านการนำกลยุทธ์ไปใช้ และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ย่อมส่งผลให้การปฏิบัติงานของครูดีขึ้นด้วยเช่นเดียวกัน ส่วนในด้านการกำหนดทิศทางการยุทธ์ ซึ่งพบว่า มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงข้ามกับการปฏิบัติงานของครู กล่าวคือ ถ้าผู้บริหารมีการไม่มีการกำหนดทิศทางการยุทธ์ ก็จะส่งผลให้การปฏิบัติงานครูต่ำลงหรือไม่ดี

4. ด้านที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา คือ ด้านการสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กร (X_3) ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (X_4) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 ด้านนี้ สามารถรวมกันพยากรณ์การปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล สุภาพทอง (2550, หน้า 107) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนมเขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ ศิริเพ็ญ สกุลวลีธร (2556, หน้า 116) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผล ได้ศึกษาต่อการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัย พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 พบว่า ตัวพยากรณ์ทุกตัวสามารถรวมกันพยากรณ์การ บริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ได้ร้อยละ 56.10

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ด้านการสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กร ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ เป็นด้านที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู ดังที่ เอเดร์ (Adair. 2002, pp. 120) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาองค์การทุกขนาด ทุกระดับเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นผู้นำที่รับผิดชอบในการสร้างและการเปลี่ยนแปลงปัจจัยต่างๆ ขององค์การ ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม กลยุทธ์ โครงสร้าง ภาวะผู้นำและเทคโนโลยี และยังมีหน้าที่ในการจูงใจให้บุคลากรนำการตัดสินใจของตนลงสู่การปฏิบัติ ผู้นำเชิงกลยุทธ์จึงมีบทบาทสองด้านที่เป็นบทบาทคู่ขนานกันกล่าวคือ บทบาทแรกในฐานะเป็นผู้วางแผนออกหรือกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ให้แก่องค์กรส่วนบทบาทที่สองในฐานะที่นำเอากลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้นผู้นำเชิงกลยุทธ์จึงเป็นทั้งผู้กำหนดและผู้นำสู่การปฏิบัติ กล่าวคือ ในกรณีที่

องค์กรยังไม่ได้จัดทำกลยุทธ์หรือกรณีที่องค์กรกำลังแสวงหาแนวทางในการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ และต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงทิศทางใหม่ด้านกลยุทธ์ในกรณีเหล่านี้ผู้นำจะต้องมีบทบาท สามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ร้อยละ 61.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านกำหนดทิศทางกลยุทธ์ ไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา

ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา มีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาบางแห่งมีภารกิจมากทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้กำหนดวิสัยทัศน์ มีความสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ตลอดจนจูงใจกระตุ้นผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติตามได้อย่างสม่ำเสมอ สามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกเพื่อกำหนดแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง สามารถกำหนดทิศทางของสถานศึกษาให้ชัดเจน สามารถมองภาพอนาคตสถานศึกษาว่าข้างหน้าสถานศึกษาจะเป็นอย่างไร เปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเป้าหมายอนาคตและทิศทางของสถานศึกษา ผู้บริหารสมัยใหม่มุ่งเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการนำเทคโนโลยีและดิจิทัลมาปรับใช้ในสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้น ทำให้การติดต่อสื่อสาร รับส่งข้อมูลภายในสถานศึกษาและหน่วยงานต่างๆ เกิดอย่างขึ้นรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ ทำให้การทำงานลดการเผชิญหน้าและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันน้อยลง สอดคล้องกับแนวคิดของ อะแดร์ (Adair, 2010, pp. 38-39) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาองค์กรทุกขนาด ทุกระดับเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นผู้นำที่รับผิดชอบในการสร้างและการเปลี่ยนแปลงปัจจัยต่าง ๆ ขององค์กร ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม กลยุทธ์ โครงสร้าง ภาวะผู้นำและเทคโนโลยี และยังมีหน้าที่ในการจูงใจให้บุคลากรนำการตัดสินใจของตนลงสู่การปฏิบัติ สอดคล้องกับเนตรพัฒนา ยาวีราช (2552, หน้า 43) กล่าวว่า ผู้นำในยุคปัจจุบันมีรูปแบบของความเป็นผู้นำที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นรูปแบบของผู้นำชนิดหนึ่งที่มีความเจริญก้าวหน้ามาสู่องค์กร ผู้นำขององค์กรหลายแห่งที่ประสบความสำเร็จล้วนแต่มีความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ สามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน สร้างความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์เริ่มจากการมีคุณสมบัติสำคัญคือ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ กว้างไกลและนำวิสัยทัศน์มาสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นผลสำเร็จตามขั้นตอนต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1) จากการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร ด้านสร้างแรงบันดาลใจ มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งสำนักเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ควรสนับสนุนและส่งเสริมการอบรม เพื่อหาแนวทางให้ประสบผลสำเร็จและชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการบริหารงานสถานศึกษา

2) จากการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู ดังนั้น ควรมีการประเมินภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้ที่จะมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต เช่น การประเมินก่อนเข้าสู่ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียน สำหรับผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนอยู่

แล้วควรมีการศึกษาหาความรู้ พัฒนาตนเองให้พฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ทุกด้าน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ครู
- 2) ควรศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู

บรรณานุกรม

- กัญจะณา พุ่มมาลา. (2563, 5 มีนาคม 2563). ผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ 3 ชะงศสารวิทยา. สัมภาษณ์.
- เจตนา พรหมประดิษฐ์ และศศิฉาย ธนะมัย. (2553). บทเรียนบนเว็บ : ทางเลือกหนึ่งของการแก้ปัญหาขาดแคลนครูผู้สอนวิชาห้องสมุดและการเรียนรู้สารสนเทศ. วารสารวิชาการ 13, 3 (กรกฎาคม - กันยายน 2553).
- ณัฐวุฒิ การพบ. (2553). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดภาคใต้. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ณิรดา เวชญาติลักษณ์. (2560). ภาวะผู้นำทางการบริหาร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นนทกร อาจวิชัย และมาริสสา ไกรฤกษ์. (2554). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์:รูปแบบของผู้ในยุคใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นวลจันทร์ จันทนพ. (2559). การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- นิตย สัมมาพันธ์. (2549). ภาวะผู้นำ : พลังขับเคลื่อนองค์กรสู่ความเป็นเลิศ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- บรรจง ลาวะลี. (2560). “บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไร้พรมแดน.” วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏ.
- ปนัดดา วรกานต์ทิวิธ. (2555). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พระมหาณัฐพล ดอนตะโก. (2551). คุณธรรมของผู้บริหารกับการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พินิจ แสนวัง. (2555). สมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ภูวเดช นิธิธานนท์. (2563, 5 มีนาคม 2563). ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมสิริวัณวรี 3 ฉะเชิงเทรา. สัมภาษณ์. ราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด 6, 2 (มิถุนายน - ธันวาคม 2560).
- วันวิสาข์ ทองติง. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเลย.
- ศิริเพ็ญ สุกุลสิทธิ์. (2556). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการบริหารงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : วิ.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2562). ข้อบังคับคุรุสภา. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2563 จาก http://www.ksp.or.th/ksp2018/2018/11/1811/t_0018/.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). บทวิเคราะห์สถานภาพการพัฒนาครูทั้งระบบและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียน. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Adair, J.E. (2010). **Strategic Leadership : How to Think and Plan Strategically and Provide Direction**. London: KoganPage.
- Best, J. W. & Khan, J. V. (1993). **Research in Education** (7th ed.). Boston: Allyn Bacon. Cengage Learning International Student Edition.
- Johnson, G. and Scholes. K. (2003). **Exploring Corporate Strategy, Texts and Cases**. 5th ed. Hemel Hempstead: Prentice Hall.
- Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities". Educational and Psychological Measurement. 30, 607 – 610.